

احمد فیلسوف

سی‌چهار نمایش‌نامه‌ی کوتاه برای کودکان و هرکس دیگر

الن بدیو

مترجم: احمد حسینی

سازمان اس‌تی‌وی، جوزف لیتواک

انتشارات دانشگاه کلمبیا/نیویورک

۲۰۱۳

نمایش‌نامه‌ی ترجمه—

چاپ اول - ۱۳۹۶

سرشناسه: Badiou, Alain - م. ۱۹۳۷ -
 عنوان و نام پدیدآور: احمد فیلسوف: سی و چهار نمایشنامه کوتاه
 برای کودکان و هر کس دیگر / الن بدیو؛ براساس ترجمه‌ای آفرانسه به انگلیسی /
 جوزف لیتواک؛ مترجم احمد حسینی
 مشخصات نشر: کرمان: مانیاهنر، ۱۳۹۵.
 مشخصات ظاهری: ۲۷۲ ص
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۰۵۹-۴-۸
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 یادداشت: Ahmed the philosopher عنوان اصلی:
 thirty-four short plays for children & everyone else, 2014.
 موضوع: نمایشنامه فرانسه - قرن ۲۰ م.
 موضوع: French drama -- 20th century
 شناسه افزوده: لیتواک، جوزف، مترجم
 شناسه افزوده: Litvak, Joseph
 شناسه افزوده: حسینی، احمد، ۱۳۶۷ - مترجم
 رده بندی کنگره: PQ۲۶۴۲ / الف۳ ۱۳۹۵
 رده بندی دیویی: ۸۴۲/۹۱۴
 شماره کتابشناسی ملی: ۴۵۹۳۶۵۷

احمد فیلسوف

سی و چهار نمایشنامه‌ی کوتاه برای کودکان و هر کس دیگر

نویسنده: الن بدیو

مترجم: احمد حسینی

مدیر هنری و ناشر: دکتر علی محمد گرجی

صفحه‌آرا: محمد قاضی

ویراستار: محدثه کاکرجوباری

ناشر: مانیاهنر

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۶

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۲۰۰۰ تومان

نشانی دفتر انتشارات:

تهران، خیابان سهروردی جنوبی، نبش حسام‌زاده حجازی، پلاک ۱۵

طبقه سوم، واحد ۱۵

تلفن: ۷۷۵۲۶۵۹۱

Email: Honarmania@gmail.com

Telegram: t.me/maniahonar

Instagram: instagram.com/maniahonarpub

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

هرگونه برداشت و اجرای صحنه‌ای از این نمایشنامه، منوط به دریافت مجوز از پدیدآورنده و ناشر اثر می‌باشد.

فهرست

۹	مقدمه‌ی الن بدیو.....
۱۵	یادداشتی بر ترجمه‌ی «احمد فیلسوف».....
۱۸	فهرست صحنه‌ها.....
۱۹	۱. هیئت.....
۲۴	۲. رخدا.....
۳۱	۳. زبان.....
۳۹	۴. مکان.....
۴۵	۵. علت و معلول.....
۵۰	۶. سیاست.....
۵۸	۷. امر چندانگانه.....
۶۵	۸. شانس.....
۷۳	۹. شعر.....
۷۸	۱۰. سوژه.....
۸۶	۱۱. بزرگ و کوچک.....
۹۲	۱۲. بی‌نهایت.....
۹۸	۱۳. زمان.....
۱۰۳	۱۴. حقیقت.....
۱۱۰	۱۵. ملت.....
۱۱۱	۱۶. مرگ.....
۱۲۳	۱۷. سوژه (۲).....
۱۲۹	۱۸. اخلاق.....
۱۳۷	۱۹. جامعه.....
۱۴۹	۲۰. خدا.....
۱۵۵	۲۱. حقیقت (۲).....

۱۶۴	۲۲. فلسفه
۱۷۳	۲۳. تصمیم
۱۸۱	۲۴. این‌همانی و دیگری
۱۸۹	۲۵. خانواده
۱۹۵	۲۶. وحشت
۲۰۷	۲۷. غایت‌مندی
۲۱۵	۲۸. ریاضیات
۲۲۶	۲۹. طبیعت
۲۳۴	۳۰. ایده
۲۴۱	۳۱. ابدیت
۲۴۸	۳۲. سکولاریسم
۲۵۶	۳۳. صلح
۲۶۳	۳۴. تنافس

مقدمه‌ی الن بدیو

[۹]

شخصیت احمد، در تابستان سال ۱۹۸۴ در ذهن من متولد شد؛ جوانی مهاجر، با اصالت الجزایری و متولد فرانسه. من آن زمان از رفتار بسیاری از به اصطلاح «فرانسوی‌ها» به شدت خشمگین بودم؛ افرادی که به کارگران خارجی و خانواده‌هایشان به روش‌های بی‌رحمانه و احمقانه و به معنای واقعی کلمه، نژادپرستانه حمله می‌کردند. آن‌ها چندین کودک را تنها به این بهانه که «سر و صدا می‌کردند»، با تک‌تیراندازهای از پشت پنجره‌ی خانه‌هایشان مورد هدف قرار دادند! واضح است که این شکارچیان کودک، زندگی یک عرب ارزش چندانی نداشت. من از موقع‌گیری دولت و تقریباً تمام گروه‌های سیاسی بی‌نهایت عصبانی بودم. نه، لویس^۱ خبیث‌اصلاً در این زمینه تنها نبود. حتی خود نخست‌وزیر، که سوسیالیستی به نام میتران^۲ بود، در اظهاراتی راجع به مهاجرت گفته بود: «نگرانی‌های

۱- Ahmed

۲- Le Pen, Jean-Marie: سیاستمدار راست‌گرا و ملی‌گرای فرانسوی و بنیانگذار و رهبر جبهه‌ی ملی فرانسه تا سال ۲۰۱۱

۳- Mitterrand, François: نخستین رئیس‌جمهور سوسیالیست فرانسه و بیست و یکمین رئیس‌جمهور آن برای دو دوره

از سال ۱۹۸۱ تا ۱۹۹۵ میلادی بود.

لوپن مشروع و به حق است.^۱ کم کم قوانین و مقرراتی آزار دهنده وضع شد تا زندگی را برای آن کارگران سخت تر و سخت تر کند. کسانی که سخت ترین مشاغل را داشتند، کم ترین حقوق را دریافت می کردند و در محروم ترین مناطق شهرهای بزرگ زندگی می کردند.

گاهی اوقات، خنده بهترین راه نشان دادن اعتراض است. در بحبوحه ای اتفاقات آن سال ها، ناگهان این فکر به سرم زد که شخصیت ها و اتفاقات نمایش نامه ی معروف مولیر به نام «نیرنگ های اسکاین»^۲ را در میزانشن جوئی یک شهر بزرگ مدرن قرار دهم. یکی از سنت های مهم تئاتر کمدی این است که قهرمان داستان، معمولاً نماینده ی قشر ضعیف جامعه است. کمدی، دایره ای از نمندگان و صاحبان قدرت را از دید مظلومان و فقیران جامعه، به شکل گریخته، طعنه آمیز و منتقدانه ای به نمایش می کشد. قهرمان نمایش نامه های لاتین پاریس هم سه یک برده و قهرمان کمدی های مولیر، یک پیش خدمت بوده است. اما قهرمان نمایش من، احمد بود؛ کارگری مهاجر که در پروژه های ساختمانی نامشغول به کار بود.

این گونه بود که در کم تر از چند هفته اولین کمدی خود یعنی «احمد زیرک»^۳ را نوشتم. در سال ۱۹۸۷، کارگردان بزرگ تئاتر ویتز،^۴ در تئاتر ملی شیلو^۵ در پاریس، نمایش نامه خوانی حیرت انگیزی را آن اجرا کرد. سپس در سال ۱۹۹۴، کارگردان جوان تئاتر رن، کریستین شیاریتی،^۶ اجرای خارق العاده از آن را برای جشنواره ی اوینیون^۷ روی صحنه برد. همان جا

۱- Les Fourberies de Scapin

۲- Plautus: نمایش نامه نویس برجسته روم باستان

۳- Ahmed le subtil

۴- Antoine Vitez

۵- Théâtre national de Chaillot

۶- Christian Schiaretti

۷- Avignon

بود که من و شیارتی تصمیم گرفتیم همکاریمان را با هم ادامه دهیم. بین سال‌های ۱۹۹۴ و ۱۹۹۶، برای گروه نمایش شیارتی، سه نمایش نامه نوشتیم که احمد شخصیت اصلی آن‌ها بود؛ "احمد فیلسوف"، "احمد عصبانی می‌شود" و "کدوتنبل‌ها". این اپیزود کاملاً تئاتری زندگی من، به مثابه خاطراتی پرشور و فسون‌آمیز در ذهنم به جای مانده است.

احمد فیلسوف در اصل از این ایده‌ی شیارتی پا گرفت که درس‌های فیلسوف، کوتاهی را به گونه‌ای تئاتری برای کودکان اجرا کنیم. نتیجه‌ی نهایی که شما ترجمه‌ی آن را خواهید خواند، سی و چهار طرح است که هر کدام به یک مفهوم فلسفی کلاسیک اشاره دارد. عنوان درس گفتارها و عناوین این نمایش نامه: شانس، هیچ، تناقض، خدا، رخداد، زبان، تکرار، مرگ، دیالکتیک، سوژه، بزرگ و کوچک، اخلاق، زمان، طبیعت و... هستند. گاهی فرم نمایش نامه، مونولوگی است که احمد شخصیت اصلی بیان می‌کند و از یکی از خاطرات و ماجراهای خود، درس از نکته‌ای عبرت‌آموز بیان می‌کند و گاهی دیالوگ میان احمد و شخصیتی دیگر است که احمد می‌کوشد به او نکته و درسی را بیاموزد. شخصیت دیگر این دیالوگ‌ها، معمولاً از نمایش نامه‌ی احمد زیرک است، مانند نژادپرست احمد؛ «مستاش؟ زن بورژوا و نماینده‌ی مجلس، مادام پمپستن؟ روشن‌فکر پر حجب و ظاهر، روبارب؟ دختری جوان و لابالی از همان پروژه‌های ساختمان‌های کهن؟»

۱- Ahmed se fâche

۲- Les Citrouilles

۳- stupid racist

۴- Moustache

۵- Madame Pompestan

۶- Rhubarb

۷- Camille در اصل با تلفظ کمی

زنی جوان و سیاه پوست به نام فندا^۱. دو شخصیت دیگری که برای اولین بار در احمد فیلسوف ظاهر می شوند، مادر احمد؛ پیرزنی عرب به نام فاطمه^۲ و دیگری شیطان شهرها^۳، که جاسوسی پیر، فاسد و فرانسوی است. تنها سه طرح و نمایش نامه شامل سه شخصیت می شوند که در آن احمد و دو هنرپیشه ی بدل او هستند (شخصیت بدل احمد، در نمایش نامه های "احمد عصبانی می شود" و "گدوتبل ها" نیز حضور دارند). همچنین تنها در یک طرح است که تمام بازیگران حضور دارند: احمد، موستاش، مادام پمپستن، روبارب و فندا. عنوان این طرح و نمایش نامه این سوال مهم و حیاتی را می پرسد: که فضا چیست؟

کار خوب یارتن و بازیگران گروه نمایش رن، به این گروه روحیه و شادابی یک تئاتر مردمی و دوره گرد را بخشید، تئاتری که برای همه بود و به قشر خاصی تعلق نداشت. در چند شهر فرانسه، اجراهایی برای کودکان روی صحنه رفت که موفقیت های چشمگیری نیز به دنبال داشت. تا آن جا که کودکان فعالانه در این نمایش ها شرکت می کردند، سوال هایی می پرسیدند و در مورد بداهه گویی های شخصیت ها... بازی فوق العاده ی دیدیه گالا^۴ و با نقابی که ارهارد اشتیفل^۵ به خوبی طراحی کرده بود - نکاتی دقیق و پیچیده می گفتند. همه ی مخاطبان همیشه با آغوشی گرم از احمد فیلسوف استقبال کرده اند.

همچنین از آن زمان به بعد، گروه های بسیاری قسمت هایی از سی و چهار صحنه ی احمد فیلسوف را اجرا کردند. اخیراً نیز کارگردانی به نام گرگور

[۱۲]

Fenda - ۱

Fatima - ۲

Demon of the Cities - ۳

Didier Galas - ۴

Erhard Stiefel - ۵

اینگولدا^۱ نمایشی حیرت‌انگیز و البته بسیار متفاوت از نسخه‌ی اصلی این نمایش‌نامه را در بسیاری از نقاط فرانسه روی صحنه برده است.

موضوع اصلی این نمایش‌نامه‌ها، قدرت اندیشیده‌ی انسان و نحوه‌ی برخورد او با مسائل فلسفی است. یکی دیگر از موضوعات این نمایش‌ها، توانایی افراد در ابداع زبانی است که به افراد کمک می‌کند به توصیف شرایط زندگی بپردازند و درس و نکاتی از آن استخراج کنند که به شیوه‌ای دقیق و مادی^۲ «رایان» و همچنین انتزاعی، به محتوای تجربه‌ی زیستی خود بیندیشند، یعنی به شیوه‌ای عام و جهان‌شمول. همچنین در این درس‌گفتارهای فلسفی، نوعی «هم‌صاحبان قدرت، ضعف زبان و غرور پوشالی آن‌ها، که حاصل مقام و مرتبه‌ی قدرتشان است وجود دارد. علاوه بر این، در این نمایش‌نامه‌ها نوعی طرح‌ریزی، متوجه تعداد زیادی از روشنفکرانی است که تنها با گزافه‌گویی‌هایی ایدئولوژیک از نظم و نظام موجود و تثبیت شده دفاع می‌کنند.

من بسیار خوشحالم که این نمایش‌نامه‌ها به ابداع حیرت‌انگیز جو لیتواک^۳ به انگلیسی ترجمه شده است. این کار اصلاً آسان نبود، چرا که زبان نمایش‌نامه‌ی احمد فیلسوف، ملغمه‌ای از سبک‌های مختلف و معاصر و زبان فلسفی است، به گونه‌ای که در آن واحد هم طنز آمیز و هم مبهم و نامتجانس است. این مساله بیش‌تر به خاطر ویژگی عامیانه و پراکنده‌ی اصطلاح زبان فرانسوی است که میان جملات تئاتر کلاسیک و جملات مدرن و بی‌قاعده‌ی زبان امروز در سیلان است. آنچه جو لیتواک تقریباً جمله به جمله می‌بایست انجام می‌داد، یافتن معادلاتی در زبان انگلیسی بود که هم

۱ - Grégoire Ligoald

۲ - Joseph Litvack: استاد دپارتمان زبان و ادبیات انگلیسی دانشگاه تافتز

بر اساس درکی عمیق از معنای جملات و هم بر اساس شیوهی اجرایی بود که می توانست آن معادلات را توجیه کند. آن قدر این ترجمه در این کار موفق بوده که من اغلب در زمان خواندن نسخه‌ی انگلیسی این نمایش نامه، بسیار بلندتر از زمان خواندن نسخه‌ی اصلی آن به قهقهه می افتم!

امیدوارم که مخاطبان این کتاب نیز با خواندن این نمایش نامه‌ها همین طور به قهقهه بیفتند و درخواست کنند که این نمایش نامه‌ها روی صحنه اجرا شوند. به هر صورت می توان گفت که قانون جامع و جهان شمول کمدی فاخر، از مدتی های اریستوفان در قرن چهارم پیش از میلاد تا کمدی های چاپلین در قرن بیستم، همیشه همین بوده است که بازی های ثروتمندان و صاحبان قدرت با تمام نقاط ضعف و فقر فکری، از نظرگاه مردم پایین دست به نمایش کشیده می شود.